

*A fa és fatermékek 2013. márciusától
érvényes forgalomba hozatali feltételei*

Tóth-Zsiga Attila
Vidékfejlesztési Minisztérium
Erdészeti Halászati és Vadászati Főosztály

Szabályozási előírások háttere

Az Európai Unió az erdészeti irányításra és az erdészeti termékek kereskedelmére vonatkozó, 2003. évi uniós cselekvési terv (FLEGT cselekvési terv) számos intézkedésének egyikeként hozott létre a fa és a fatermékekre vonatkozóan jogszabályokat, az illegálisan kitermelt fával folytatott kereskedelem visszaszorítására.

Illegális fakitermelésnek ezek alapján az olyan kitermelés minősül, amely a kivágás helye szerinti ország jogszabályaiba ütközik.

Hazánkban az illegális fakitermelés mértéke egyes becslések szerint elérheti az évi 500 000 m³-t is.

A 2013. március 3-tól életbe lépő új uniós előírások minden olyan vállalkozást érinteni fognak, amelyek faanyaggal, vagy faanyag alapú termékkel foglalkozik, függetlenül attól, hogy az Magyarországon előállított, vagy importból származik.

Várható előnyök

- Jelenleg nehezen ellenőrizhető faanyag kereskedelem kifehéritése, ezzel ÁFA és más adóbevételek növelése
- Szomszédos országokból behozott tűzifatételekkel kapcsolatos ÁFA visszaélések visszaszorítása
- Illegális fakitermelés visszaszorítása,
- Fenntartható forrásból származó energiafa biztosítása
- Osztatlan közös tulajdonban lévő erdők kisebbségi tulajdonosainak védelme

Alkalmazandó új jogszabályok

- A fát és faterméket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló 995/2010/EU tanácsi és parlamenti rendelete (továbbiakban; a Rendelet)
- A Bizottság 607/2012/EU végrehajtási rendelete a kellő gondosság elvén alapuló rendszerre, valamint az ellenőrző szervezetek felett végzendő ellenőrzések gyakoriságára és jellegére vonatkozó részletes szabályokról
- A Bizottság 363/2012/EU felhatalmazáson alapuló rendelete az ellenőrző szervezetek elismerésére és az elismerés visszavonására vonatkozó eljárási szabályokról

Kapcsolódó egyéb jogszabályok

- Az Európai Közösségbe irányuló faanyag-behozatal FLEGT engedélyezési rendszerének létrehozásáról szóló 2173/2005 tanácsi rendelet
- A vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelmükről szóló 338/97/EK tanácsi rendelet (CITES)
- A vám- és statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletének módosításáról szóló 1789/2003/EK rendelet
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény és a végrehajtására kiadott 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet
- A megújuló energiaforrásból vagy hulladékból nyert energiával termelt villamos energia, valamint a kapcsolatosan termelt villamos energia kötelező átvételéről és átvételi áráról szóló 389/2007. (XII.23.) Korm. Rendelet
- A termékek piacfelügyeletéről szóló 2012. évi LXXXVIII. törvény

Piaci szereplők meghatározása

Piaci szereplő; az a természetes vagy jogi személy, aki az EU belső piacán először helyez forgalomba faanyagot vagy faterméket (hazai termelésből vagy EU-n kívüli importból)

Kereskedő; olyan természetes vagy jogi személy aki kereskedelmi tevékenysége során a belső piacon már forgalomba hozott fát vagy faterméket ad el vagy vásárol a belső piacon

Forgalomba hozatal; fa és fatermék bármilyen módon első alkalommal történő forgalmazása a belső piacon, az alkalmazott értékesítési technikától függetlenül

Milyen termékekre terjed ki a rendelet hatálya?

Az előírások egyaránt vonatkoznak az importból származó és a belföldön előállított fára és fatermékekre.

- A termékek körét a **Rendelet melléklete** határozza meg. A fatermékek széles körére vonatkozik, beleértve a tömör fából készült termékeket, a padlózatokat, a rétegelt lemezeket, a papíripari rostanyagot és a papírt is.
- A hatályán kívül esnek az újra feldolgozott termékek, valamint a rotangnád, a bambusznád és a papírnyomtatványok, például a könyvek és a sajtótermékek stb.
- A rendelet előírásaival összhangban lévőnek kell tekinteni minden olyan faterméket, amely érvényes FLEGT engedély vagy CITES-engedély hatálya alá tartozik.

Piaci szereplőket érintő új alapvető kötelezettségek 2013. márciusától

- Tilos az illegális kitermelésből származó fának és a belőle készült termékeknek az uniós piacon való forgalomba hozatala.
- A piaci szereplőknek „kellő gondossággal” kell el járniuk amikor az uniós piacon első alkalommal bocsátanak forgalomba fatermékeket. E célból egy eljárásokból és intézkedésekből álló keretrendszert kell alkalmazniuk.
- A kereskedőknek legalább öt évig nyilvántartást kell vezetni azokról a beszállítóikról és vevőikről, akiknek faanyagot vagy faterméket adtak el vagy akitől vásároltak.

A piaci szereplők által vezetendő nyilvántartások

A piaci szereplők által forgalomba hozott termékekre vonatkozó információt és a kockázatcsökkentési eljárások alkalmazását megfelelő nyilvántartásban kell rögzíteni.

- A nyilvántartásokat öt éven keresztül meg kell őrizni és a hatáskörrel rendelkező hatóság számára ellenőrzés céljából hozzáférhetővé kell tenni.
- A piaci szereplőknek tudniuk kell igazolni, hogy a gyűjtött információkat hogyan vetették egybe a kockázati kritériumokkal, miként hozták meg a kockázatcsökkentésről szóló intézkedésekről szóló döntéseket és hogyan határozták meg a kockázat mértékét.

Kellő gondosság elve

A kellő gondosság elve a piaci szereplőket kötelezi arra, hogy az illegálisan kitermelt faanyag, vagy illegális fakitermelésből származó faanyagból készült termékek EU piacra kerülését kockázatelemzési módszerekkel kizárják.

Elemei

1. Információgyűjtés
2. Kockázatértékelés
3. Kockázatcsökkentés

A piaci szereplők kialakíthatják a saját kellő gondosság elvén alapuló rendszerüket, vagy alkalmazhatják az Európai Bizottság által elismert ellenőrző szervezetek által kidolgozott kellő gondosság elvén alapuló rendszereket.

Kockázatértékelés és - csökkentés

Az eljárások illetve intézkedések során csak azok a minősítések vagy harmadik fél által ellenőrzött rendszerek vehetőek figyelembe a kockázatértékelési és – csökkentési eljárások során amelyek:

- Olyan elérhető és nyilvánosan hozzáférhető követelményrendszert tartalmaznak, amely legalább az alkalmazandó jogszabályok összes releváns követelményét tartalmazza.
- Ennek igazolásához a szükséges ellenőrzéseket rendszeresen, de legalább 12 havonta elvégzik.
- A kitermelt fa, fatermék nyomon követésére csak olyan harmadik fél által igazolt eszközöket tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik a kitermelt fa vagy a fatermék nyomon követését a szállítói lánc bármely szakaszában.

Információgyűjtés

Olyan intézkedések és eljárások, **amelyek hozzáférést biztosítanak a forgalomba hozott, fára, vagy fatermékekre, vagy azok forgalmazására vonatkozó alapvető információkhoz:**

- Termékleírás, beleértve a termék kereskedelmi nevét és típusát, valamint a fafajok közös indokolt esetben tudományos nevét
- Kitermelés szerinti ország, indokolt esetben régió
- Kitermelési engedélyek, koncessziók
- Mennyiségi adatok
- Beszállítók, kereskedők neve, címe
- Okmányok vagy egyéb információk amelyek igazolhatják a fa és fatermék megfelelőségét

Kockázateértékelés

Olyan intézkedések és eljárások, **amelyek lehetővé teszik** a piaci szereplő számára az illegális fakitermelésből származó fa, vagy ilyen fából származó fatermék forgalomba hozatalával kapcsolatos kockázat elemzését és értékelését;

- Alkalmazandó jogszabályoknak való megfelelés igazolása (pl. minősítés vagy harmadik fél által ellenőrzött rendszer is)
- Meghatározott fafajták illegális kitermelésének elterjedtsége
- Illegális fakitermelés gyakorlatának elterjedtsége
- Fa behozatalára vagy kivitelére kiszabott szankciók
- Forgalmazási lánc összetettsége

Kockázatcsökkentés

Olyan eljárások, amelyek az adott kockázat hatékony és minimálisra csökkentése tekintetében megfelelő és arányos intézkedések és eljárások sorából állnak

- További információ vagy dokumentumok igénylése
- Harmadik fél általi ellenőrzés igénylése

A vizsgálatoknak igazodniuk kell a származási országban felmerült kockázatokhoz, azok kiszűrésére alkalmasnak kell lenniük.

Az ehhez szükséges információkat a vizsgálatok során a szállítótól, valamint a származási ország illetékes hatóságától kell beszerezni, illetve harmadik fél általi tanúsítványokat is lehet igényelni.

Ellenőrző Szervezetek

Feladatuk támogatást nyújtani a piaci szereplők számára a Rendelet követelményeinek teljesítéséhez.

Bármely az Unióban jogszerűen letelepedett jogi személy ellenőrző szervezetként történő elismeréséhez kérelmet nyújthat be a Bizottsághoz.

A Bizottság az Európai Unió Hivatalos lapjában teszi közzé az ellenőrző szervezetek jegyzékét.

Követelmények

- Jogi személyiséggel rendelkezik és az Unió területén jogszerűen letelepedett
- Megfelelő szakértelemmel és kapacitással rendelkezik
- Biztosítja hogy feladat ellátása során vele kapcsolatban összeférhetetlenség
- Fenntartja és rendszeresen értékeli a kellő gondosság elvén alapuló rendszert és megadja a piaci szereplőknek az alkalmazásra vonatkozó jogosultságot.
- Ellenőrzi a kellő gondosság elvén alapuló rendszer piaci szereplők általi megfelelő alkalmazását.
- Intézkedéseket tesz abban az esetben, ha egy piaci szereplő a kellő gondosság elvén alapuló rendszerét nem megfelelő módon alkalmazza.

Ellenőrző Szervezetek

....stb.

Valószínűsíthető, hogy az FSC és a PEFC is tovább fejleszti a minősítési rendszereit, annak érdekében hogy azok megfeleljenek a rendelet előírásainak.

Jelenleg Magyarország területére ellenőrző szervezetként még csak a NEPCon jelentkezett be, mely létrehozott már egy [LegalSource](#) standard-et.

Hatóság

Mindegyik uniós tagállamnak ki kell jelölnie egy vagy több illetékes hatóságot, amely hatáskörrel rendelkezik a rendelet végrehajtásával kapcsolatban.

A hatóságoknak rendszeres időközönként felülvizsgált ellenőrzési tervek alapján kell elvégezniük az ellenőrzéseket.

Az ellenőrzésekről nyilvántartást kell vezetniük, amelyet öt évig meg kell őrizni.

A szankciók mértékét alapvetően a tagállamok határozzák meg, azoknak arányosnak ugyanakkor kellő mértékben visszatartó erejűnek kell lenniük.

- Bírság
- Lefoglalás
- Működési engedély bevonása, felfüggesztés

A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal már jelenleg is ellátja az Európai Közösségbe irányuló faanyag-behozatal ún. FLEGT engedélyezési rendszerével kapcsolatos hatósági feladatokat.

Erdőtörvény

A kitermelt faanyag eredetének igazolásával kapcsolatban már most is tartalmaz előírásokat.

- **Országos Erdőállomány Adattár**
- **Műveleti lap**
- **Szállítójegy**

Az erdészeti szakszemélyzet ellenjegyzésével kiállított ún. műveleti lap tanúsítja, hogy az erdészeti hatóság által kiadott engedélyben foglaltaknak megfelelően végzett fakitermelés a fenntarthatóság követelményeinek megfelel.

A jogosult erdészeti szakszemélyzet az erdőből kitermelt faanyag származásáról a szállításhoz köteles igazolást (szállítójegyet) kiállítani, melynek alapja az erdőgazdálkodási műveleti lap.

Erdőtörvény módosítás

Hatálya kiterjesztésre kerül

- A forgalomba hozott hengeres, sarangolt és apríték faválasztékokra, valamint a darabolt vagy hasított tűzifára,
- A törvény hatálya alá tartozó faanyagok származásának igazolására és felügyeletére.

Tervezett legfontosabb módosítások

- Szállítójegyet későbbiekben az erdészeti szakszemélyzet minden tagja nem csak a jogosult szakszemélyzet adhat ki.
- A törvény hatálya alá nem tartozó területről származó és forgalomba hozott hengeres, sarangolt, apríték faanyagról, darabolt, hasított tűzifáról, a földrészlet tulajdonosa, vagy a faanyaggal rendelkezni jogosult személy lesz köteles szállítójegyet kiállítani.
- A törvény hatálya alá tartozó faanyag kereskedelmi lánc hatósági felügyeletét az erdészeti hatóság fogja ellátni.

Köszönöm a figyelmet!